

Motion till riksdagen 2021/22:717

av Per-Arne Håkansson (S)

Stärkt kunskap, främjande av rekrytering och kompetensutveckling av gode män, ställföreträdare och förvaltare

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utifrån nationellt perspektiv stärka kunskap om och främja rekrytering och kompetensutveckling av förtroendeuppdragen som god man, förvaltare och ställföreträdare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att vara god man, ställföreträdare eller förvaltare är ett förtroendeuppdrag som bygger på ansvar, flexibilitet, ärlighet och empati.

Det är kommunerna genom överförmyndarverksamheten som ansvarar för rekrytering och att gode män, förvaltare och ställföreträdare utses till personer med behov av stöd och hjälp för att utföra uppgifter i vardagen, kontakt med myndigheter.

Riksrevisionen konstaterade redan 2017 i en rapport brister i styrningen och rekommenderade att en central myndighet skulle inrättas med ansvar för stöd till och tillsyn av gode män och förvaltare.

En utredning, Ställföreträdarutredningen (SOU 2021:36) med rubriken Gode män och förvaltare – en översyn, har tillsatts för att stärka rättssäkerhet och kvalitet i verksamheten och har på ett ingående sätt beskrivit situationen och föreslår en rad åtgärder för att utveckla verksamheten med gode män, förvaltare etc.

Det finns utifrån detta intresse av att ta fasta på en rad av de utgångspunkter som tagits fram dels i Riksrevisionens rapport i ämnet från 2017, dels utifrån den utredning som arbetat med frågor kring området.

Den riksomfattande ideella organisationen Frivilliga samhällsarbetare samlar en rad av de personer som verkar som gode män, förvaltare m.m. i Sverige. Undertecknad

motionär har utifrån dialog med företrädare för Frivilliga samhällsarbetare i Skåne lyssnat in och tagit intryck av synpunkter och erfarenheter som kommit fram.

Organisationen bildades för drygt 50 år sedan och har en värdegrund att betona i sammanhanget:

Som frivillig samhällsarbetare utför du ett viktigt och ansvarsfullt samhällsuppdrag. Med frivilliga samhällsarbetare avses människor med lagreglerade frivilliguppdrag som biträdande övervakare, partnerkontaktpersoner, kontaktpersoner, kontaktfamiljer, stödfamiljer, stödpersoner, särskilt förordnad vårdnadshavare, god man och förvaltare samt besökare på häkten och anstalter. (RFS stadgar § 1)

Som frivillig samhällsarbetare har du en dubbel funktion. Du är ett stöd för en enskild person och ska arbeta tillsammans med den enskilde i syfte att stärka hans/hennes förmåga att kunna leva ett gott och självständigt liv. Du ska också förebygga och medverka till att avhjälpa eventuella missförhållanden genom att vara en medborgare med insyn i verksamheter som anknyter till våra uppdrag. Frivilligt samhällsarbete ska alltid bygga på ett erkännande av alla människors lika värde.

Begreppet frivilliga samhällsarbetare omfattar alla de lagreglerade frivilliguppdrag som finns inom ramen för RFS. Ett gemensamt begrepp bidrog till att tydliggöra den gemensamma kärnan i uppdragen, viljan att göra gott och finnas till för en utsatt medmänniska.

En av slutsatserna i den utredning som undertecknad hänvisar till är att kvaliteten i de gode människors verksamhet måste bli bättre och beslutsfattandet i ärenden om godmanskap måste bli effektivare. Därutöver vill utredaren att regeringen ser över möjligheterna att rekrytera och behålla kompetenta gode män.

Utredningen föreslår att alla kommuner ska ha en överförmyndarnämnd, alltså inte bara en enskild person som är överförmyndare. Små kommuner kan samverka och ha en nämnd tillsammans.

Utredaren föreslår också att överförmyndarna, som måste finnas i varje kommun, ska vara skyldiga att åtalsanmäla om en ställföreträdare misstänks ha begått brott mot sin huvudman.

Många av människorna som det berör har inte starka röster i samhällsdebatten. Det här är ofta människor som är funktionshindrade på olika sätt, som utifrån sin egen situation inte har möjlighet eller förmåga att agera gentemot myndigheter, företag eller organisationer för att hävda sin rätt eller föra sin talan.

Möjligheten till insyn i ställföreträdarens verksamhet ska också bli större, och ett krav bör införas på introduktion och utbildning för gode män och förvaltare. Vilka och hur många uppdrag de har ska också, enligt utredningen, samlas i ett register.

Utredningen ifrågasätter också om länsstyrelserna i alla sammanhang har den kompetens och organisation som krävs för att få ordning på verksamheten. Därför föreslår utredaren att en ny statlig myndighet ska få ett huvudansvar på området. Ett annat sätt kan vara att stödja och stärka möjligheterna för länsstyrelserna i arbetet. Det kan ske genom att en ny myndighet bildas eller genom att nationella riktlinjer för utbildning, kompetensutveckling, kontroll och uppföljning av verksamheten tas fram.

Ett förslag i utredningen är att en myndighet som bildas ska kunna se över förutsättningarna kring föreskriftsrätt, ansvara för den officiella statistiken samt ta fram allmänna råd, utbildningar och informationsmaterial. Dessa uppgifter behöver oavsett om en central myndighet.

Att vara god man, förvaltare eller ställföreträdare bör även fortsättningsvis vara ett förtroendeuppdrag. Den demokratiska och folkliga förankringen, insyn och kompetens,

bygger också på en lokal kännedom och rådande förutsättningar. Frågor om etik och personlig integritet är viktiga aspekter i sammanhanget.

Per-Arne Håkansson (S)